

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası: İnsan kapitalının inkişafı və səmərəli sosial müdafiə sisteminin qurulması istiqaməti üzrə

MONITORINQ HESABATI

Bakı - 2016

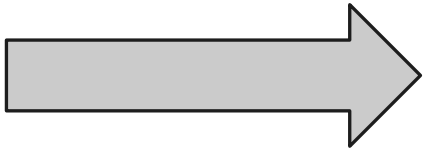
“Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış” İnkişaf Konsepsiyası

*Konsepsiya Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2012-ci il 29 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilib*

*Konsepsiya 2013-2020-ci illər üçün Azərbaycan
Respublikasının sosial iqtisadi inkişafının
sürətləndirilməsi məqsədi daşıyır*

*İnsan kapitalının inkişafı və səmərəli sosial müdafiə
sisteminin qurulması Konsepsiyada nəzərdə tutulan 8
mühüm istiqamətlərdən biridir.*

Fəaliyyət istiqamətləri

Hüquqi təminat

2013-2016-cı illər ərzində insan kapitalının inkişafı məqsədi ilə ümumilikdə 667 qanun, fərman, sərəncam və qərar qəbul edilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən 99 fərman və 222 sərəncam imzalanıb;

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 92 qanun və yaxud qanuna dəyişiklik təsdiq edib;

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti 254-dən artıq qərar qəbul edib.

Hüquqi təminat

38%

• Qərar

15%

• Fərman

33%

• Sərəncam

14%

• Qanun

Hüquqi təminat

Nəzərdə tutulan strateji hədəflərə nail olunması məqsədi ilə Konsepsiyanın icrası zamanı 9 Dövlət Proqramının hazırlanması nəzərdə tutulub

2016-cı ilin 8 ayı da daxil olmaqla ötən dövr ərzində Konsepsiyada konkret olaraq qeyd edilən və eyni zamanda nəzərdə tutulan fəaliyyətlərin icra edilməsi məqsədi ilə sonradan qərarlaşdırılan 5 Dövlət Proqramı təsdiq edilib

Hazırda 4 dövlət proqramı isə hazırlanaraq aidiyyəti dövlət qurumları ilə razılaşdırılaraq təsdiqlənməsi məqsədi ilə Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib

İcra səviyyəsi
55,5%

Hüquqi təminat

Konsepsiyada 5 Strategiyanın hazırlanması nəzərdə tutulub

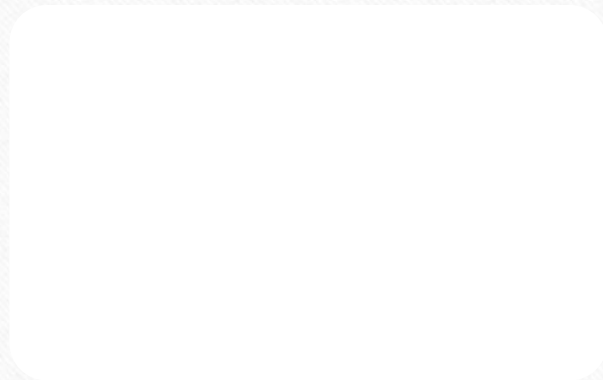
Onlardan 2-si və əlavə olaraq “Azərbaycan Respublikasında Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” təsdiq edilib

“Azərbaycan Ailəsi Strategiyası” və “Azərbaycan Respublikasında Bədən tərbiyəsi və İdmanın inkişafı üzrə Milli Strategiya” təsdiqlənmək üçün aidiyyəti dövlət qurumlarına təqdim edilib

“Milli Uşaq Strategiyası” hazırlanır

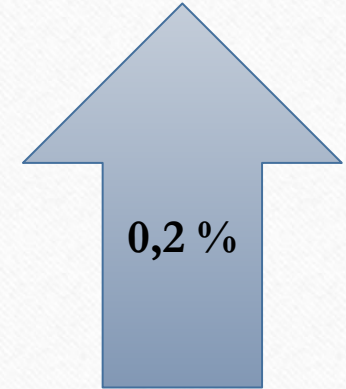
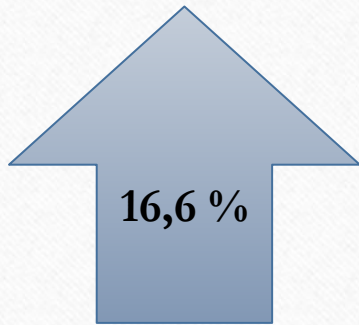
**İcra səviyyəsi
60%**

İnsan Kapitalı – Səhiyyə

İnsan Kapitalı-Səhiyyə

İnsan Kapitalı-Səhiyyə

İllər	Səhiyyə xərcləri(milyon manatla)	Səhiyyə xərclərinin cəmi büdcə xərclərində payı, %	Səhiyyə xərclərinin ÜDM-də payı, %
2013	618.9	3.5	1.1
2014	665.3	3.6	1.1
2015	708.2	4.0	1.3
2016 (proqnoz)	830.8	4.49	1.44

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin ÜDM proqnozu nəzərə alınmaqla hazırlanıb 2016

İnsan Kapitalı – Səhiyyə

Dərman preparatlarının qiyməti Tarif Şurası tərəfindən tənzimlənən siyahıya daxil edilib

Hemodializ mərkəzlərinin sayını artırmaq yolu ilə seanslar üçün növbə problemi həll edilib

2012-2015-ci illər ərzində ölkədə 60 ədəd ambulator-poliklinik yardım müəsisəsi istifadəyə verilib

2014-cü ilin sonunda “Elektron Səhiyyə Mərkəzi” istifadəyə verilib

İnsan Kapitalı – Səhiyyə

2014-cü ildən allojen-qohum sümük iliği transplantasiyası əməliyyatlarına başlanılıb

Epidemik parotit kimi xəstəliklər 40% azalıb

Ankoloji xəstəliklərdən ölüm hallarının sayı 2013-cü ildə hər 100 min nəfər üçün 68,7-dən 2014-cü ildə 64-ədək azalıb

Ailə öncəsi tibbi müayinə icbari xarakterli tələb olaraq müəyyənləşdirilib

İnsan Kapitalı – Təhsil

Müasir təhsil sisteminin formalaşdırılması və təhsil sistemində islahat xarakterli dəyişiklərin edilməsi məqsədilə

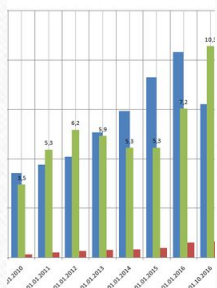
2013-2016-cı illər

Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən 18 fərman və 72 sərəncam imzalanıb,

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində 5 qanun və qanuna dəyişiklər edilib,

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən isə 105 qərar qəbul edilib.

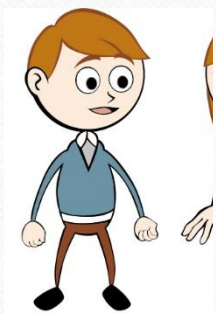
İnsan Kapitalı – Təhsil

Təhsil xərcləri ÜDM -ə nisbəti 2012-ci illə (2,6 faiz) müqayisədə 2015-ci ildə 0,3 faiz bəndi artaraq 2,9% təşkil edib

**TAX
FREE**

2014-cü il 1 yanvar tarixindən etibarən 10 il müddətinə körpələr evi, körpələr evi-uşaq bağçaları, uşaq bağçaları, xüsusi uşaq bağçaları və uşaq evləri mənfəət vergisi və sadələşdirilmiş vergi ödəmələrindən azad edilib

2012-ci illə müqayisədə 2015-ci ildə məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə cəlb edilən uşaqların sayı 8,8% artıb

Lakin, uşaqların məktəbəqədər təhsil müəssisələri ilə əhatəliliyi 0.8 faiz bəndi azalaraq 14% olub

İnsan Kapitalı – Təhsil

Maraqlı tərəflərin təhsildə idarəetməyə cəlb olunması məqsədilə 2015-2016-cı ildə ümumi təhsil müəssisələrində “Məktəb icmaları” layihəsinə start verilib;

Maliyyə hesabatlılığını və şəffaflığı artırmaq məqsədi ilə Təhsil Nazirliyinin 14 dekabr 2015-ci il tarixli əmrinə əsasən, 15 regionda yaxın rayon və şəhərləri əhatə edən ərazi maliyyə hesablaşma məntəqələri yaradılıb;

2015-ci ilin sonuna 2051 məktəbdə intranetə çıxış təmin edilib ki, bu da bütün məktəblərin 44%-dir;

“Elektron dərslik” sistemi yaradılıb;

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

2013-2015-ci illəri əhatə edən dövr ərzində əhalinin sosial müdafiə sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində

Azərbaycan Respublikası
Prezidenti tərəfindən 63
fərman və 109 sərəncam
imzalanıb

Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisində 59 qanun
və qanuna dəyişiklər
edilib

Azərbaycan Respublikası
Nazirlər Kabineti
tərəfindən isə 88 qərar
qəbul edilib

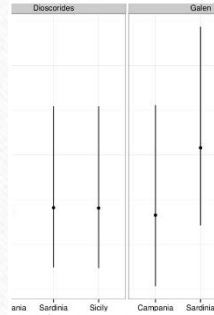
İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

2015-ci ilin sonuna ölkə üzrə bütün növ pensiyaların plastik kartlarla ödənişi təmin edilib

2014-cü ilin iyul ayından etibarən əmək müqaviləsi bildirişi üzrə elektron informasiya sistemi fəaliyyətə başlayıb

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi üçün VEMTAS (Vahid Elektron Müraciət və Təyinat Alt Sistemi) yaradılıb

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

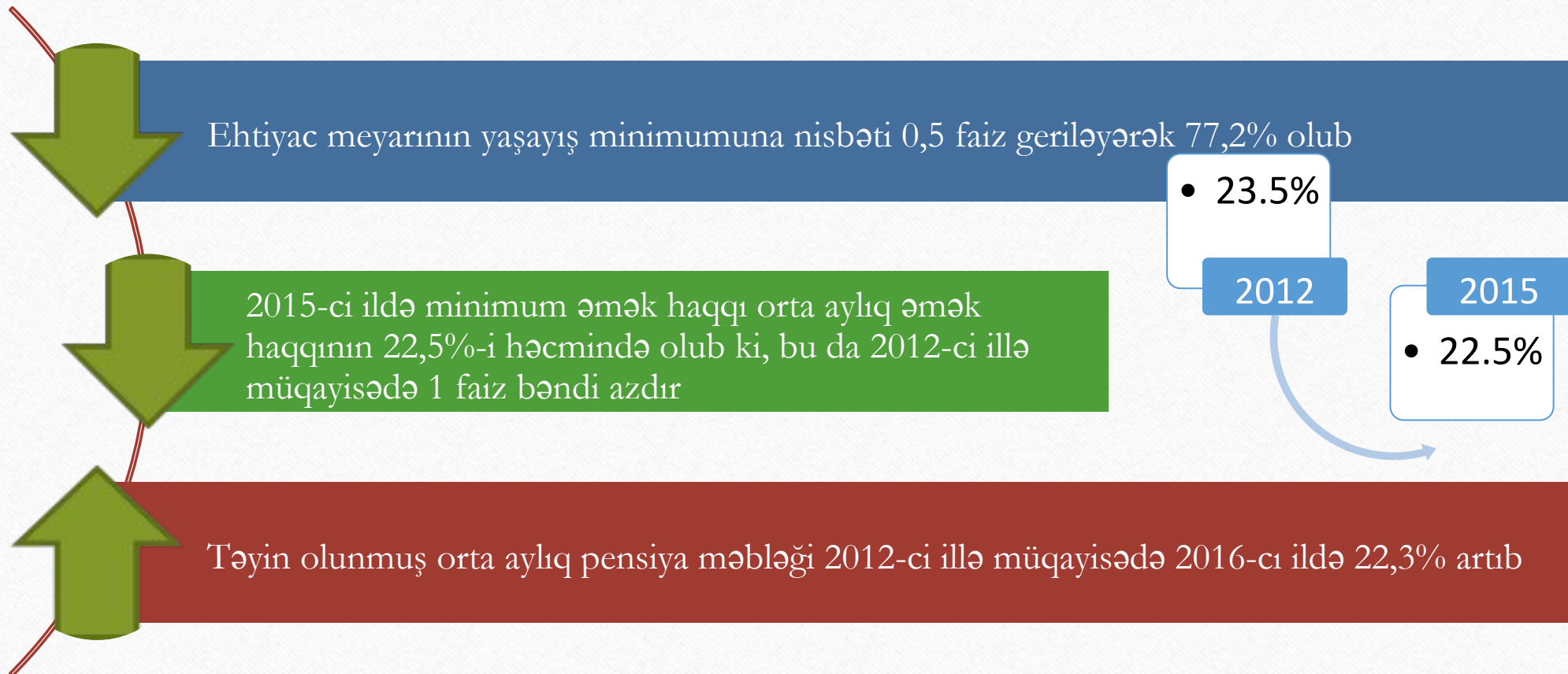
2013-cü ildən etibarən ÜSY alanların siyahısının ictimailəşdirilməsinə başlanılıb

ÜSY-ın verilmə müddəti 1 ildən 2 ilə artırılıb

ÜSY almaq üçün müraciət elektronlaşdırılıb

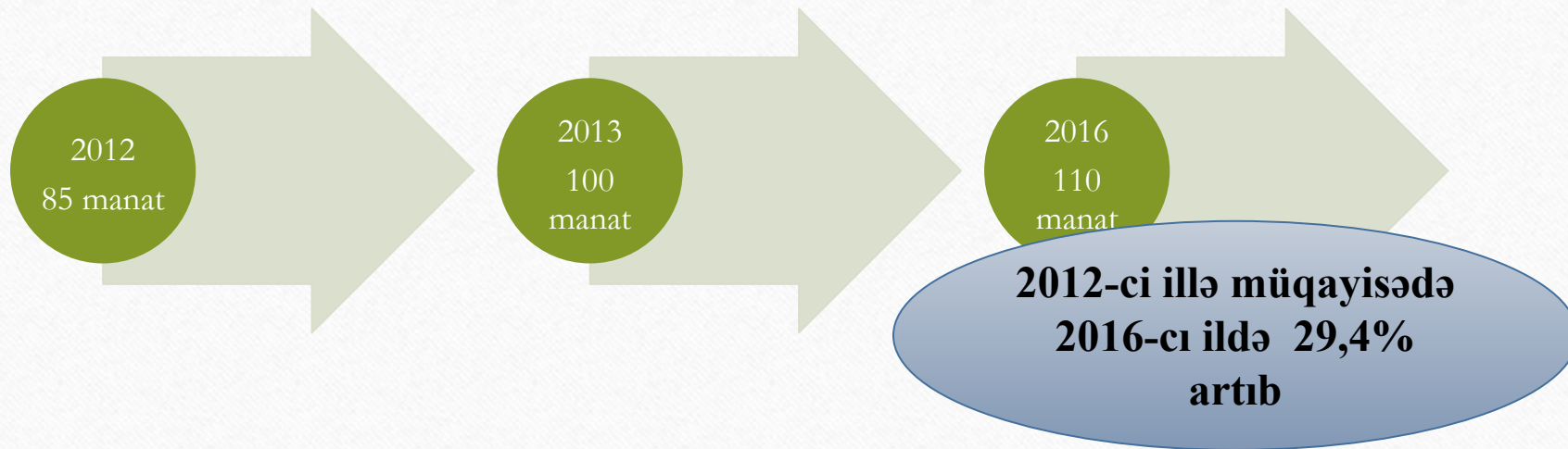
2012-ci illə müqayisədə 2015-ci ildə ÜSY alan ailələrin sayı 21 min və yaxud 15,7% azalıb;

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

Minimum pensiya məbləği

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi, 2016

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

2012-ci illə müqayisədə 2015-ci ildə əməyin mühafizəsinə çəkilən xərclərin həcmi 34,2% artıb

İstehsalatda bədbəxt hadisələr zamanı zərər çəkənlərin ümumi sayı 31,7% azalıb, hər yüz min nəfərə ölüm halları isə 5 nəfərdən 3 nəfərə enib

2012-ci illə müqayisədə 2015-ci ildə sanitariya gigiyena normalarının pozulduğu şəraitdə işləyənlərin sayında 3%, ağır fiziki əməklə məşğul olanların sayı 14,2%, təhlükəsizlik tələblərinə cavab verməyən avadanlıqlarla işləyənlərin sayı isə 29,6% azalıb

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

2014-cü ilin yanvar ayından etibarən beşdən çox uşağı olan qadınların uşaqlarının hər birinə görə aylıq 30 manat müavinət müəyyənləşdirilib

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 17 mart tarixli Fərmanı ilə I qrup əlillərə aylıq 60 manat məbləğində Prezident təqaüdü təyin olunub

2012-ci illə müqayisədə 2015-ci ildə hər bir ailə üzvünə verilən ünvanlı sosial yardımın (ÜSY) həcmi 27% artaraq 145,8 manat, adambaşına məbləği isə 21,4% artaraq 31,8 manat olub

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

2016-cı ildə əsas vəzifəsi həssas sosial qrupların evlə təmin edilməsi olan Mənzil İnşaat Dövlət Agentliyi (MİDA) yaradılıb

Çoxuşaqlı ailələrə verilən mənzillərin sayı 2012-ci illə müqayisədə 2015-ci ildə təxminən 13 dəfə artıb

Gənc ailələrə verilən mənzillərin sayında 2012-ci illə müqayisədə 81% və yaxud 4,6 dəfə artım müşahidə edilib

Konsepsiyanın icrası dövründə orta hesabla ildə 6035 ailə olmaqla cəmi 18103 ailənin mənzil şəraiti yaxşılaşdırılıb.

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

Qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial-iqtisadi problemlərinin həlli məqsədi ilə

2013-2016-cı illər

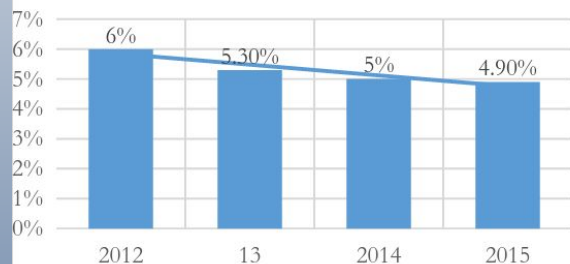
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən 6 Fərman və Sərəncam imzalanıb,

Nazirlər Kabineti tərəfindən 46 qərar qəbul edilib,

Milli Məclisdə isə 1 qanun təsdiqlənib,

İnsan Kapitalı – Sosial Müdafiə

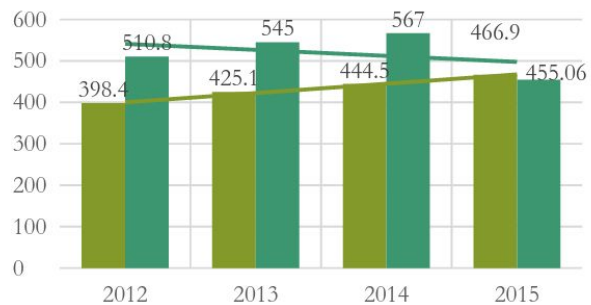
Yoxsulluq səviyyəsi, illər üzrə

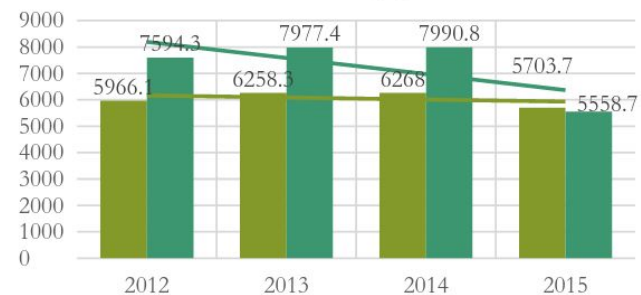
Dövlətin sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri, milyard manatla

Orta aylıq əmək haqqı, manat və ABŞ dolları ilə müqayisəli

Adambaşına ÜDM, manat və ABŞ dolları ilə müqayisəli

İnsan Kapitalı – Gender

“Milli Uşaq Strategiyası” təsdiq edilməyib

“Ailə Psixoloqu” institutu təsis olunmayıb

Parlamentə seçilmiş qadınların sayı 2 nəfər artaraq, ümumi deputatların sayında qadın deputatların xüsusi çəkisi 15.4%-dən 16.8%-dək artıb

İnsan Kapitali – Gender

Three empty, rounded rectangular boxes stacked vertically, intended for text input.

İnsan Kapitalı – Gender

İcra hakiminin müavini olan qadınların sayı son beş ildə 31-dən 75-ə yüksəlib,

2015-ci ildə 2009-cu il ilə müqayisədə qadınlara qarşı zorakılıq hallarının sayı azalaraq, 4696-dan 2248-ə düşüb,

BMT-nin İnkişaf Proqramı üzrə 2015-ci ildə 2012-ci il ilə müqayisədə qadın səlahiyyətlərinin artırılması indeksi 0,576-dan 0,597-yə qədər

Gender bərabərsizliyi indeksi üzrə 0,336-dan 0,342-yə qədər geriləmə müşahidə olunub.

İnsan Kapitalı – İdman

2013-2015-ci illər ərzində gənclərin potensialının və idmanın inkişafı istiqamətində

Baku 2015
1st EUROPEAN GAMES

Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən 17 sərəncam imzalanıb,

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində 7 qanun və qanuna dəyişiklər təsdiqləyib,

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən isə 8 qərar qəbul edilib.

2013-2020-ci illəri əhatə edəcək “Azərbaycan Respublikasında Bədən tərbiyəsi və İdmanın inkişafı üzrə Milli Strategiya” hazırlansa da təsdiqlənməyib,

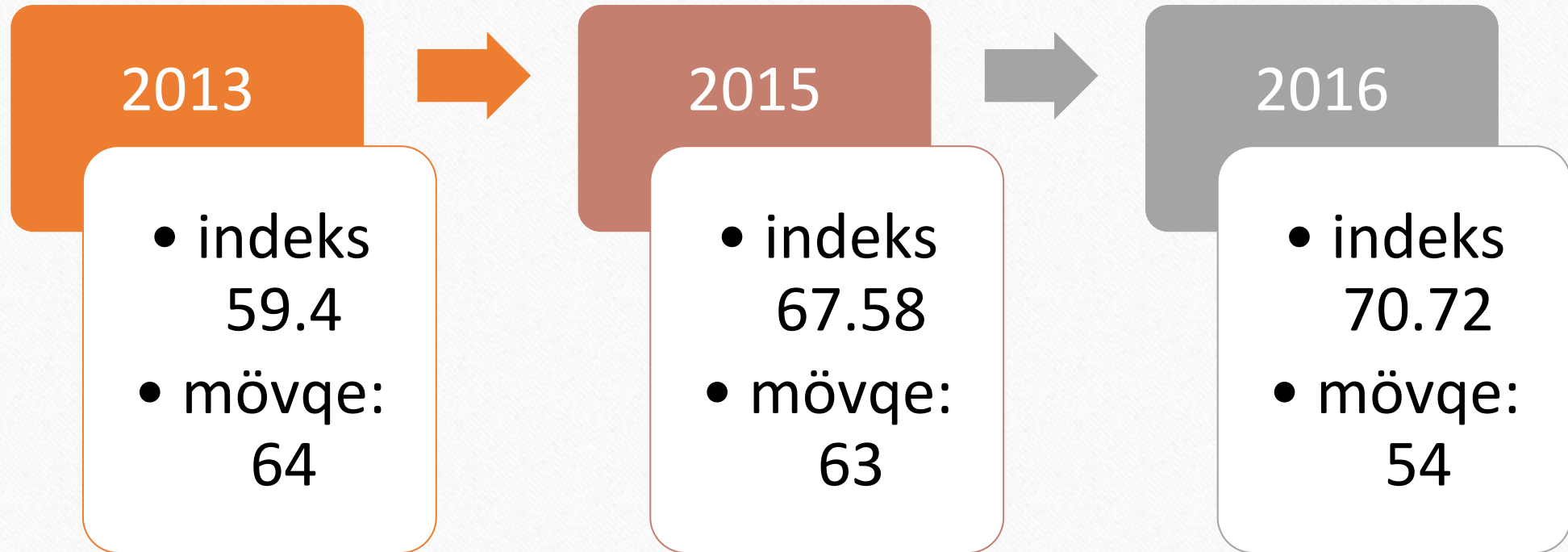
İnsan İnkişafı İndeksi

-
- ```
graph LR; A[İnsan İnkişafı İndeksi] --> B[İnsan İnkişafı İndeksi]; B --> C[İnsan İnkişafı İndeksi];
```
- indeks  
0.745
  - mövqe:  
82

- indeks  
0.749
- mövqe:  
76

- indeks  
0.751
- mövqe:  
78

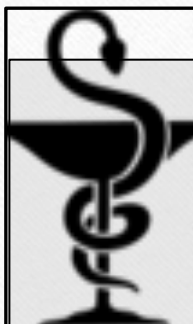
# *İnsan Kapitali İndeksi*



# *İnsan Kapitalı – Tövsiyyələ*



*Müxtəlif maliyyələşdirmə modellərinin birlikdə tətbiq edilməsini mümkün edəcək hüquqi bazanın yaradılması – səhiyyə müəssisələrinin müxtəlif maliyyə mənbələrinə çıxış imkanı yaranar*



*Səhiyyə xidmətlərinin maliyyələşmə mənbələrinin diversifikasiya edilməsi – dövlət, özəl, bələdiyyə, icma və fərdi vəsaitlərin paralel formada maliyyələşdirmədə iştirakı səhiyyəyə cəlb edilən vəsaitlərin həcmi artır bilər*



# *İnsan Kapitalı – Tövsiyyələ*



*Dövlət səhiyyə müəssisələrinin büdcədən maliyyələşdirilməsində adambaşına maliyyələşdirmə prinsipinin tətbiq edilməsi – ictimai vəsaitlərin səmərəliliyinin artırılması və rəqabət mühitinin inkişaf etdirilməsinə imkan yarada bilər*

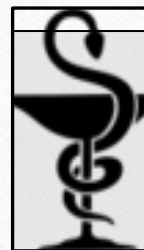


*İcbari tibbi sığorta bazasının genişləndirilməsi məqsədi ilə qanunsuz əmək fəaliyyəti ilə mübarizənin gücləndirilməsi – əhatəliliyin və səhiyyə xidmətlərinin əlçatanlığının artırılması, diskriminasiyaya yol açan halların aradan qaldırılmasına müsbət təsir edə bilər*

# *İnsan Kapitalı – Tövsiyyələ*



***Əməkhaqqı sisteminin optimallaşdırılması*** – fərdi inkişafın stimullaşdırılması, rəqabətli və keyfiyyətli xidmət mühitinin formalaşdırılması, korrupsiya və rüşvətxorluq hallarının azaldılmasına ciddi təsir edə bilər



***İcbari tibbi sığortanın özəl səhiyyə müəssisələrində tətbiqi***– icbari tibbi sığorta müştərisinin özəl səhiyyə xidmətlərinə çıxış imkanı olmazsa bu zaman səhiyyə xidmətlərinin ölkə üzrə səmərəli təşkili, müəssisələrin faydalılığı təmin edilə bilməz. Bundan başqa vətəndaşın seçim imkanı məhdudlaşdırılmış olar.



***Səhiyyənin maliyyələşdirilməsinə yönəldilən ictimai vəsaitlərə (dövlət büdcəsindən ayırma, sosial sığorta fondundan xərcləmə, bələdiyyə və icma vəsaitləri hesabına maliyyələşdirmə, grant və s.) ictimai nəzarət mexanizminin yaradılması*** – bu yolla prosesin şəffaflığı, vəsaitlərdən səmərəli istifadə təmin edilə bilər



# *İnsan Kapitalı – Tövsiyyələ*



**Maliyyə muxtariyyətinin verilməsi** – ölkə ərazisində ibtidai və orta təhsil məktəblərinə mərhələli şəkildə maliyyə muxtariyyətinin verilməsi məktəblərarası rəqabət mühitini dəstəkləməklə yanaşı maliyyələşmənin yeni keyfiyyətlərə uyğun aparılmasını təmin edə bilər. Maliyyə muxtariyyəti verilən məktəblərdə hesabatlılığın yeni standartları hazırlanmalı və şəffaflıq təmin edilməlidir



**Büdcədən kənar maliyyələşdirmə mexanizmlərinin tətbiqi ( könüllülük prinsipinə əsaslanan yardım)**- vətəndaşların və yaxud yardım fondlarının məktəblərin maddi texniki bazasının yenilənməsində, işçi heyətinin sosial rifahının gücləndirilməsində iştirakçılığı təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsinə və ictimai iştirakçılığın artırılmasına şərait yarada bilər.



# *İnsan Kapitalı – Tövsiyyələ*



**Təmayülləşmənin dərinləşdirilməsi və ilk peşə, orta ixtisas və ali təhsilin əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılması** – məşğulluğun keyfiyyəti, əməyin məhsuldarlığı baxımından məqsədli ixtisaslaşma effektivliyi artırabilir.



**Biznes və təhsil əməkdaşlığının gücləndirilməsi, sifarişli kadrların hazırlanması** – ixtisas hazırlanmasının və tələbə qəbulunun biznes sifarişləri və tövsiyələri əsasında tərtib edilməsi hazırlanan kadrlarının gələcək əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırıla bilər.

# *İnsan Kapitalı – Tövsiyyələ*



**İnklüziv sosial siyasətin icrası** – sosial müdafiə sisteminin inklüzivliyi təmin edilərsə bu gəlir bərabərziyyəsinin zəiflədilməsi, təhsil və səhiyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının artırılması, ictimai stresin azaldılmasına effektiv təsir edə bilər.



**İstehlak səbətinin strukturunun yenidən tərtib edilməsi (kaloriliyin artırılması)** – istehlak səbətinin strukturunun inkişaf etmiş ölkələr üzrə orta göstəriciyə uyğunlaşdırılması Azərbaycanda həyat standartlarının orta və uzunmüddətli dövrdə yüksəldilməsinə səbəb ola bilər.



# *İnsan Kapitalı – Tövsiyyələ*



**Keyfiyyət yoxsulluğunun tətbiqi** – əhalinin sosial qruplar üzrə düzgün qruplaşdırıla bilməməsi sonda bu istiqamətdə həyata keçirilən dövlət siyasətinin effektivliyini azalda bilir



**ÜSY-nin mərhələli şəkildə özünüməşğulluq ilə əvəzlənməsi (reabilitasiya)** – ÜSY proqramının təsirlərinin davamlılığının təmin edilməsi, mənfi ictimai vərdişlərin qarşısının alınması, özünüməşğulluğa dəstək yolu ilə kiçik sahibkarlığın, ailə təsərrüfatçılığının təşviqi və ailə gəlirlərinin daha yüksək səviyyəyə çatdırılması, həmçinin bu istiqamətdə təşəbbüskarlığın rolunun gücləndirilməsini təmin etmək olar.



*Diqqətinizə görə təşəkkür  
edirəm*